

Gereformeerde Kerken Leeuwarden 1890, art. 55).

Eigenlijk werd dus in deze brief niet alleen de Concept-Acte terzijde gelegd, maar ook een eventuele opstelling van verdere stipulaties geheel opengelaten. Alles concentreerde zich nu op de consensus over de confessie en de kerkorde. Verderwerken aan de opstelling van een 'beding' werd in zekere zin aan de Christelijke Gereformeerde Kerk overgelaten! Opvallend is voorts het appél van de Nederduits Gereformeerde Kerken op het belang dat kerkelijke eenwording heeft voor de bloei van de gereformeerde beginselen in het midden van 'ons volk'. Opmerkelijk is tenslotte de aanduiding van de dolerende kerken 'als uw mindere in getrouwheid' vergeleken met de afgescheidenen, die de weg van 1834 waren gegaan (acta, art. 55, 63).

De synode van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Leeuwarden 1891 gaat dan vèrgaand op deze tegemoetkomende voorstellen in.²³ Ook van haar kant verklaart zij 'in overeenstemming met het door alle provinciale synoden uitgesproken oordeel ... dat de Concept-Acte ... wordt terzijde gesteld en *als basis van onderhandeling alle contractuele betekenis verloren heeft*' (acta, art. 184).

Na uitgesproken te hebben, dat de doleantie 'met haar kerk- en rechtsbeschouwingen' voor rekening van de Nederduits Gereformeerde Kerken gelaten wordt, is de synode bereid 'althans te pogen tot vereniging te komen ... als over en weer oprecht en zonder zinsbehoud de te vereenigen kerken erkend worden als ware en zuivere Gereformeerde Kerken naar belijdenis en kerkorde'.

Hieraan werd dan de noodzaak verbonden van een breuk met de hervormde besturen èn 'ook met de leden in corporatieve en plaatselijke zin' (acta, artt. 134 en 184).

Eveneens werd besloten het Reglement 1869 zó te wijzigen dat de Dordtse Kerkorde de plaats daarvan inneemt, 'ook afgezien van de vereeniging'(!).²⁴ Niet combinatie maar samensmelting van gemeenten zal op plaatselijk vlak nu het grote doel zijn, 'latende het tijdstip en de wijze ... aan het oordeel der respectieve kerkeraden en classes' (art. 170). Aan de eigen opleiding van de kerken wordt echter onverkort als beginsel vastgehouden (art. 173). Met deze

23. Op de klacht van de Nederduits Gereformeerde Kerken, waarom de Christelijke Gereformeerde Kerk niet óók in een (vervroegde) zitting in 1890 te Leeuwarden bijeenkwamen, wordt door de Christelijke Gereformeerde Kerk niet nader ingegaan.

24. Acta Christelijke Gereformeerde Kerk Leeuwarden 1891, art. 168. Over de vraag, of de Christelijke Gereformeerde Kerk de Dordtse Kerkorde ook als een instituut 'voor zekere landseenheid' van de Kerk wilde laten functioneren, zie H. Bouma a.w., 127. Voor het antwoord (geen 'landskerk' maar wel een 'bond van kerken'), zie 128.